

NHO Reiselivs høringsinnspill på Meld.St.33 "En forsterket arbeidslinje"

NHO Reiseliv takker for muligheten til å komme med innspill til neste års budsjett. Vi er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med om lag 3.800 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen.

NHO Reiseliv viser til Meld.St.33 "En forsterket arbeidslinje" og takker for muligheten til å gi innspill. Vi henviser også til høringssvarene til NHO og andre landsforeninger i NHO-fellesskapet.

NHO Reiselivs hovedsynspunkter:

- Økt bruk av blant annet lønntilskudd er positivt
- NAV må bli mer arbeidsrettet
- Kompetanseheving er sentralt
- Flere veier inn i arbeidslivet bør prioriteres

Økt bruk av arbeidsmarkedstiltak

Det norske arbeidsmarkedet kjennetegnes av at en stor andel av befolkningen er i jobb. Likevel viste tall fra NAV, at om lag 685.000 personer sto utenfor jobb eller utdanning ved utgangen av 2023. Spesielt alvorlig er det at 111.000 unge under 30 år står utenfor jobb og utdanning.

Reiselivet er en del av løsningen på denne utfordringen fordi næringen sysselsetter personer med ulik bakgrunn og kompetanse. Vi har plass også til de som har falt utenfor eller har hull i CV-en. Reiselivets egenart gjør det mulig at så mange mennesker finner veien inn i arbeidslivet via vår næring. Menon Economics anslår dessuten at det vil være 13 prosent flere sysselsatte i tjenestenæringene i 2030 og 26 prosent flere i 2050 enn i dag. Det betyr 320.000 flere ansatte i 2050 enn i dag. Det betyr flere jobber – og et behov for flere folk til jobbene. Det kan bli utfordrende for bedriftene som allerede har et stort udekket kompetansebehov. Nærmere 6 av 10 reiselivsbedrifter har et udekket kompetansebehov i følge NHOs Kompetansebarometer 2023.

Reiselivsnæringen er allerede i dag en stor og viktig inkluderingsnæring. NHOs medlemsundersøkelse fra desember 2023 viser at 4 av 10 bedrifter har inkludert personer som

trenger ekstra oppfølging eller tilrettelegging i løpet av de siste tre årene. 6 av 10 reiselivsbedrifter jobber dessuten aktivt med inkludering. En av tre medlemsbedrifter i NHO Reiseliv har dessuten ansatt en eller flere ukrainske flyktninger ifølge NHOs medlemsundersøkelse fra august 2024. Reiselivet er en av næringene hvor flest ukrainere har funnet arbeid.

Men selv om mange reiselivsbedrifter ønsker å ta sitt samfunnsansvar gjennom blant annet inkludering, har det også en kostnad. NHO Reiseliv er derfor positiv til forslaget om økt bruk av lønnstilskudd. Tiltaket er et viktig og effektivt virkemiddel også for reiselivsbedriftene. Det er sentralt kan ta lang tid før kandidatene kan bidra verdiskapende i bedriften. Det er riktignok viktig at støtteordningsperioden kan utvides og da utover dagens varighet. Det bør også være en smidigere videreføring av tiltaket uten at bedriftene hver gang må søke om videreføring. Undersøkelser viser for øvrig at også kandidatens motivasjon, relevant arbeidspraksis i bedriften og nettopp økonomisk tilskudd er avgjørende for ansettelse.

NAV må bli enda mer arbeidsrettet

NAV er og blir en viktig aktør og samarbeidspartner for både arbeidssøkere og arbeidsgivere. NHO Reiseliv anerkjenner derfor Arbeidsforskningsinstituttets evaluering fra 2020 som peker på at utviklingen i NAV har vært i tråd med hovedstrategiene fra Meld. St. 33 (2015-2016) *NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet*. NHO Reiseliv anser delstrategien om at NAV må bli mer arbeidsrettet som særlig relevant. God match mellom tilbud og etterspørsel er avgjørende, og vår erfaring er at inkludering som tar utgangspunkt i *bedriftenes behov* for arbeidskraft har større sjanse for å lykkes. Det er også viktig med et virkemiddelapparat som kjenner bedriften, er tilgjengelig og som er enkelt å forholde seg til. Tilbakemeldinger fra våre medlemsbedrifter landet rundt, tyder på at det fremdeles er store forskjeller mellom NAVs kontorer og hvor arbeidrettet de er. Vi støtter også forslaget om å legge til rette for at arbeidsgivere får økt informasjon og kunnskap om virkemidler som f.eks arbeidsmarkedstiltak.

Kompetanseheving er sentralt

Reiselivet ansetter bredt, men NHO Reiselivs medlemmer har også stort behov for faglært arbeidskraft. Vi er derfor positive til at arbeidssøkere som har lave formelle kvalifikasjoner eller mangelfull kompetanse skal få styrket sine muligheter gjennom ordninger som modulstrukturert opplæring (tidligere MFY – nå VOV) og Fagbrev på jobb. Sistnevnte har vist seg å være en treffsikker ordning, men er allerede i dag stor grad underfinansiert i fylkene. Det er derfor viktig med en oppskalering av ordningen fremover slik at flere kan formalisere sin kompetanse. Samtidig vil vi understreke viktigheten av at næringslivet får nødvendig støtte nå som bedriftene er tiltenkt en større rolle for mer opplæring, flere arbeidsmarkedstiltak og oppfølging av personer med sammensatte behov uten. I den nye VOV-ordningen, gjerne omtalt som ny hovedmodell for videregående opplæring for voksne, vil det meste av opplæringen skje i bedrift. Det er derfor viktig at ordningene evalueres grundig og videreføres på bakgrunn av evalueringen.

NHO Reiseliv mener også at bransjeprogrammene, en del av Kompetanseprogrammet må styrkes og videreutvikles. Dessuten vil vi understreke betydningen av at Norge utvikler et system for etterutdanninger med "Kompetanseattester" for å fremme livslang læring og bedre mobilitet i arbeidsmarkedet.

Flere veier inn i arbeidslivet

Faste hele stillinger er, og skal være, hovedregelen i norsk arbeidsliv. NHO Reiseliv mener likevel, i likhet med NHO, at arbeidsmarkedets regler må være fleksible nok til at bedriftene kan håndtere naturlige variasjoner i etterspørselen og behovet for arbeidskraft.

Innstramminger i muligheten for innleie gir mindre fleksibilitet og økt bruk av eksempelvis permitteringer og midlertidighet. Reiselivet, som i stor grad er preget av sesongsvingninger, har derfor behov for et regelverk som tar høyde for dette. Vi frykter at dagens ordning sørger for færre veier inn i arbeidslivet – og ikke flere som burde være målet.

Med vennlig hilsen
NHO Reiseliv